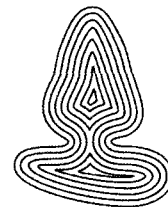
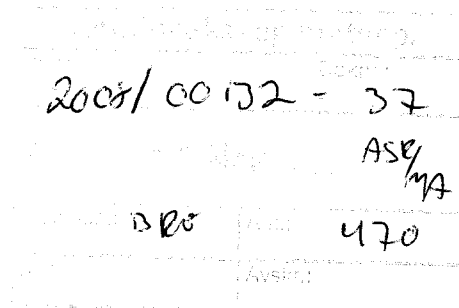

Landbruks- og matdepartementet

Postboks 8007 - Dep
0030 Oslo

skog+
landskap

NORSK INSTITUTT FOR
SKOG OG LANDSKAP

Innspill til høringen - Jordverngruppas rapport "Klimaskifte for jordvernet"

Det vises til høringsbrevet, datert 25.01. 2008, hvor det etterspørres reaksjoner og synspunkter på jordverngruppas forslag til virkemidler, jf. rapportens kapittel 5.

Skog og landskaps direktør, Arne Bardalen, deltok i jordverngruppa som la fram rapporten. Vi vil derfor ikke ta stilling til jordverngruppas vurderinger og forslag til virkemidler, men ønsker å komme med innspill knyttet til oppfølgingen, herunder hva Skog og landskap kan bidra med dersom departementet velger å iverksette foreslåtte tiltak og virkemidler.

Skog og landskaps rolle

Skog og landskap er et nasjonalt institutt som gjennom forskning og arealressursundersøkelser framskaffer informasjon om skog og andre arealressurser. Resultatene presenteres i form av utredninger, kart og statistikk. Instituttets ulike temakart viser forhold knyttet til arealdekke, markslag, jordsmonn, landskap, skog, vegetasjon og beitebruk. Dette skal blant annet dekke behov innen offentlig forvaltning og landbruksnæringen.

Skog og landskap er Landbruks- og matdepartementets (LMDs) fagorgan innenfor mange av de områdene som omtales i rapporten. Instituttet har kunnskap og informasjon for å bidra til å nå de oppsatte mål om jordvern. Ved å tilrettelegge en "verktøykasse" med kunnskap og dokumentasjon om arealressursene som er tilpasset prioriterte målgrupper, vil en viktig del av behovet for informasjonen som må ligge til grunn for utredninger, planlegging og beslutninger være godt ivaretatt.

LMD har et overordnet ansvar for stedfestet informasjon om landbrukets arealressurser. DMK/AR5 (Digitalt markslagskart/Arealressurskart) er landbrukets viktigste og mest detaljerte datagrunnlag i den nasjonale geografiske infrastrukturen. Vi legger til grunn at gjennomføring av en mer ambisiøs jordvernpolitikk, stiller høye krav til dokumentasjon av arealenes kvalitet og arealendringer. Vi vil derfor understreke betydningen av at kart- og datagrunnlagets kvalitet også må sikres og at dette er et nasjonalt politisk ansvar som krever langsiktighet og forutsigbarhet.

Dato:
26.03.08

Deres ref:
200800132

Vår ref:
08/5/arb/008

Norsk institutt for
skog og landskap
Pb 115, 1431 Ås
T 64 94 80 00
F 64 94 80 01
Org. nr.: 970 167 641
Bankkonto: 7694 05 12081

Regionkontor
Nord-Norge – Bardufoss
Midt-Norge – Steinkjer
Vest-Norge – Bergen

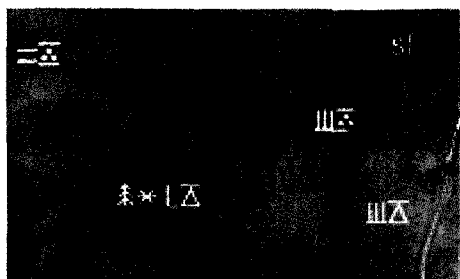
Norsk genressurscenter

www.skogoglandskap.no

Fra rapporten henvises det til følgende virkemidler i kap 5:

- 5.1 Vinne hjertene for jordvern - ja
- 5.2 Styrke planbestemmelsene i plan- og bygningsloven
- 5.3 Initiativ til regional plan
- 5.4 Nye rikspolitiske retningslinjer for jordvern
- 5.5. Styrke jordlova
- 5.6 Hjemmel for vern av jordressurser
- 5.7 Prioritere infrastruktur som initierer gode utbyggingsmønstre
- 5.8 Forbedret arealdokumentasjon
- 5.9 Styrke jordvernet i styringsdialogen
- 5.10 utvikle den statlige regional landbruksforvaltningen
- 5.11 Økonomiske virkemidler
- 5.12 Andre virkemidler

De fleste virkemidlene som arbeidsgruppen presenterer i rapporten, forutsetter at det foreligger pålitelige kart og annen dokumentasjon som beskriver landets arealressurser på en form slik at hensyn til jordvernet faktisk kan vurderes. Det underbygger behovet for at informasjonen og datagrunnlaget er pålitelig og enkelt tilgjengelig. Skog og landskap er det sentrale fagorganet som kan dekke dette behovet.

Digitalt markslagskart

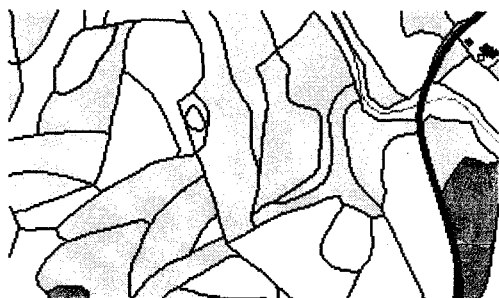
Skog og landskap har ansvar for arealressurskartet (DMK/AR5) som blant annet viser hvor det er dyrket og dyrkbar mark. Datasettet forligger nå for alle landets kommuner, og er det mest grunnleggende og mest detaljerte datasettet i denne sammenheng. Digitalt markslagskart er etablert for områder dekket av økonomisk kartverk (FKB A- B- og C områder). Inndelingen av areal i markslag dekker vel halvparten av det totale landarealet og kartleggingen er utført i henhold til et nasjonalt system for klassifisering av produktivt jord- og skogbruksareal. Det pågår nå et omfattende arbeid med periodisk ajourføring. Instituttet har tilrettelagt tjenester for nedlasting og applikasjoner som benyttes av landbruksforvaltningen, jord- og skogbruksnæringen i tillegg til parter i Norge digitalt.

- ↓ *Digitalt markslagskart er det grunnleggende arealressurskartet som foreligger for hele landet. Ved å opprettholde gode rutiner for ajourhold av dette datasettet, sikres et oppdatert og enhetlig datagrunnlag for bruk innen jordvernarbeidet.*

Jordsmonnsdata

Skog og landskap har også ansvaret for jordsmonnkartlegging som gir ytterligere detaljert informasjon om kvaliteten på jordsmonnet, innenfor områder med dyrket mark. Hittil er ca 50% av jordbruksarealene kartlagt, men med nye metoder som nå er under utvikling, antar vi at denne etableringen vil kunne gjøres mer effektivt fremover. Dette datagrunnlaget er av særlig stor verdi fordi det kan gi svar på variasjoner i kvaliteten og verdien på jordsmonnet.

- ↓ *Jordsmonndata gir mer detaljert informasjon om jordsmonnet. Nye og mer effektive metoder vil sikre tilsvarende informasjon også for de resterende områder av dyrka mark i Norge.*

Dyrkingsklassekart for korn

Informasjonsberedskap

For å sikre tilgang til det til enhver tid beste datagrunnlaget er dataforvaltning og tilgjengeliggjøring avgjørende.

- ↓ *De oppdaterte dataene må forvaltes på en måte som gir rask og enkel tilgang for alle brukerne på en standardisert måte og inngår i den nasjonale geografiske infrastrukturen. Dette er også et av landbrukssektorens viktigste bidrag til realisering av e-Norge 2009 målsettingene om å sikre et informasjonssamfunn for alle. Eksempler på slike løsninger er applikasjonen for KOSTRA – rapportering som Skog og landskap lanserte i januar 2008, eller tjenesten Gårdskart på internett.*
- ↓ *Det må legges til rette systematisk statistikk for arealsituasjon og arealendringer knyttet til dyrka/ dyrkbar mark.*

Det pågår et utstrakt arbeid med å få kommunene til å ivareta det kontinuerlige/administrative ajourholdet. Det er nødvendig med tett oppfølging og støtte i dette arbeidet videre for å sikre fokus og prioritet på oppdateringer i databasen, Skog og landskap har rollen som et nasjonalt fagorgan som ivaretar krav til standardisering, kvalitet, veiledning og utvikling innenfor fagområdet. Dette danner nødvendig grunnlage for å bidra med tilrettelagt systematisk statistikk.

skog og landskap

NORSK INSTITUTT FOR
SKOG OG LANDSKAP

Postboks 115, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

Skog og landskap er et offentlig institutt underlagt Landbruksdepartementet

Landbruksdepartementet, Postboks 44, 0403 Ås, Norge

Telefon: +47 63 90 90 00

Faks: +47 63 90 90 01

E-post: skog@skogoglandskap.no

www.skogoglandskap.no

- ✚ *Det bør "blåses liv i" datasettene kjerneområder landbruk og etableres en nasjonal forvaltning av disse dataene. Dette kan være et viktig vurderingsgrunnlag for av flere av de virkemidler Jordverngruppa har foreslått.*
- ✚ *Norge har valgt å ikke ta inn jordbruks- og beiteareal i sitt bidrag til Kyoto-rapporteringen fordi vi ikke har nødvendige historiske data. For fremtidig klima- og karbonrapportering bør det også sikres informasjonsgrunnlag som gjør det mulig at også disse arealtypene kan inngå i rapporteringen. En forutsetning er at det foreligger en forvaltingsregime for markslags- og jordsmonnsinformasjonen som gjør det mulig å analysere endringer over tid.*

Overvåking

For å kunne følge opp om de politiske målene nås, er det nødvendig å utvikle gode opplegg for overvåking av arealutviklingen:

- ✚ *Skog og landskap kan bidra med informasjon for å overvåke utviklingen av nedbygging av dyrka og dyrkbar jord. DMK og AR5 kan utvikles til å belyse endringer gjennom periodisk arealstatistikk over dyrka og dyrkbar mark. Informasjon fra landskapsovervåking kan også bidra til økt innsikt i grad av nedbygging og hvilke areal typer som omdisponeres.*
- ✚ *Skog og landskap kan utvikle opplegg for og gjennomføre kvalitetssikring av Kostra -rapporteringene. Dette kan f eks gjøres ved å velge ut enkelte områder og sammenlikne med Kostra-tall ("5 % kontroll")*
- ✚ *Skog og landskap kan analysere den historisk utviklingen i spesielle områder, og lage fremtidsscenarier om forandringer i arealbruk inkludert nedbygging*

Informasjonsprogram

Jordverngruppa har foreslått å iverksette informasjonsprogram for å vinne tilslutning til en mer ambisiøs jordvernpolitikk. Skog og landskap kan på ulike måter delta i et slikt opplegg ved å bidra til å styrke informasjonsgrunnlaget.

- ✚ *For å vinne hjertene for jordvernet kan det være behov for å forenkle og popularisere informasjonen (for eksempel dyrka og dyrkbar mark, i tillegg til jordsmonnsinformasjonen). Både ved utvikling av nettsider, men også fakta-ark, atlas og statistikk kan tilrettelegging på nye måter bidra til økt kunnskap og forståelse for jordsmonnets unike kvaliteter og derigjennom vinne hjertene for jordvernet.*
- ✚ *For å holde trykk på formidlingen, er det nødvendig å bidra til at temaet settes opp på agendaen på konferanser og andre møtesteder for sektorer og målgrupper som ikke allerede har den kunnskapen og forståelsen som er nødvendig for å implementere jordvernpolitikken på tvers av sektorer..*

- ✚ *Faglig rådgivning basert på informasjon fra jordsmonnsskartleggingen kan sikre god formidling av kart- og statistikkinformasjonen til lokal og regional forvaltning. Det er vår erfaring at økt bruk av dette kunnskapsgrunnlaget fremmes ved kurstilbud spesielt tilrettelagt for målgruppen og med fokus på å forklare, bidra med kunnskap og økt bevissthet om verdien av det jordsmonnet som finnes lokalt og forvaltes lokalt.*

skog +
landskap

NORSK INSTITUTT FOR
SKOG OG LANDSKAP

Grunnlag for andre sektorens planprosesser

De datasett som er omtalt ovenfor er grunnleggende for planprosesser, transportplanlegging og innenfor andre prosesser hvor en mer ambisiøs jordvernpolitikk forutsetter at det innen alle sektorer tas økt hensyn til arealverdiene. Skog og landskap kan i denne sammenheng bidra med å:

- ✚ *Forenkle; Lage flere pakkeløsninger tilpasset behov hos ulike brukere og i flere formater.*
- ✚ *Forklare; Bedre dokumentasjon/informasjon av våre produktleveranser*
- ✚ *Påvirke; Ha mer kontakt direkte med de største målgruppene; markedsføre tilgjengelig arealinformasjon slik at den faktisk tas i bruk i relevante prosesser*

Bruksområder i denne sammenheng kan være å gi svar på;

- ✚ *Hvor er det dyrket mark og dyrkbar mark, og hvordan varierer arealenes kvalitet?*
- ✚ *Hvor store arealer innenfor et definert område/ eiendom er dyrket mark?*
- ✚ *Hvilke områder er omdisponert det siste året?*

Slik informasjonen om de faktiske forhold må foreligge til bruk i blant annet planprosesser, grunnlag for dispensasjonssøknader, styringsdialog, konsekvensutredninger, lovreguleringer og forvaltning, kontroll, overvåkning og rapportering.

Internasjonalt

Innsikt i hva som skjer internasjonalt bør styrkes. I en verden hvor arealressursene får økt betydning for produksjon av biomasse til stadig flere formål, er det viktig å relatere nasjonal arealpolitikk sterkere til den internasjonale utviklingen. Skog og landskap har kontakt med miljøer internasjonalt med hensyn til jordvern. Vi ser stor gevinst i å delta i dette nettverket sett i forhold til norsk praksis innenfor lovgivning og forvaltning.

- ✚ *Det bør vurderes å knytte den årlige nasjonale rapporteringen om praktisering av jordvernpolitikken til en statusrapportering også for den internasjonale utviklingen på området. Skog og landskap kan i samarbeid med Statens landbruksforvaltning bidra til dette.*

Oppsummering

Skog og landskap har med denne uttalelsen vist at instituttet har faglige forutsetninger og sentral informasjon til bruk innenfor området jordvern. Både denne informasjonen og instituttets rolle kan videreutvikles og målrettes ytterligere for å møte kommende behov som måtte følge av de tiltak departementet velger å i verksette for å styrke jordvernpolitikken.

Med vennlig hilsen

Arne Bardalen
Direktør

Hildegunn Norheim
Avdelingsdirektør

